

**EGYES GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK
KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG I.**

*Bírósági ítélet
Időigénye 60 perc*

Dr. Farkas Csaba
egyetemi docens
Szegei Tudományegyetem
Állam-és Jogtudományi Kar
Civilisztikai Tudományok Intézete

1. Kérem olvassa el az alábbi kivonatolt bírósági döntést és válaszoljon a feltett kérdésekre.

A korlátolt felelősségű társaságban 50 000 Ft nagyságú törzsbetét nem hozható létre, mert a Ptk. tiltja, hogy a tagok eltérjenek a törzsbetét törvényben meghatározott legkisebb összegétől. Alkalmazott jogszabály: 2013. évi V. tv. 3:161. §

[1] A kérelmező 2017. augusztus 22-én változásbejegyzési kérelmet nyújtott be. A cégjegyzék 8/8. rovatába a létesítő okirat módosításának kelteként 2017. július 14-ét, a cégjegyzék 11/6. rovatába a cég jegyzett tőkéjeként 5 060 000 Ft-ot, a cégjegyzék 09. rovatába a cég tagjaként a C. R. Korlátolt Felelősségű Társaságot kérte bejegyezni. A kérelemhez mellékelte a 2017. július 14. napján 10 órakor megtartott taggyűlésen készített jegyzőkönyvet, amely szerint a taggyűlés egyhangúlag elfogadott, 1/2017. (VII. 14.) számú határozatával a társaság törzstőkéjének 50 000 Ft-tal történő felemeléséről döntött. A tőkeemelésre teljes egészében pénzbeli vagyoni hozzájárulás szolgáltatásával kerül sor. A taggyűlés egyhangú határozattal a tőkeemelésben való részvételre jogosultként a C. R. Korlátolt Felelősségű Társaságot jelölte ki azzal, hogy pénzbeli vagyoni hozzájárulása 3 040 000 Ft, melyből 50 000 Ft törzstőkeemelés jogcímén kerül teljesítésre, a fennmaradó 2 990 000 Ft a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv. tv.) 30. § (1) bekezdés b) pontjával összhangban a tőkeemeléssel tőketartalékba kerül véglegesen átadott pénzeszközként.

[2] A tagok törzsbetéteinek mértéke a tőkeemelést követően: kockázati tőkealap 2 760 000 Ft, P. J. 2 250 000 Ft, C. R. Korlátolt Felelősségű Társaság 50 000 Ft.

[3] A taggyűlés az egyhangúlag elfogadott 2/2017. (VII. 14.) számú határozattal elfogadta a társaság változásokkal egységes szerkezetbe foglalt, módosított társasági szerződését.

[4] A cégbíróság a 37. sorszámú végzésével a kérelmezőt hiánypótlásra hívta fel. A végzésben utalt a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:161. § (1) bekezdésére, amely szerint az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál. A benyújtott okiratok szerint az új tag 50 000 Ft törzsbetéttel rendelkezik, ezért ez ilyen módon nem fogadható el. Amennyiben az egyes tagok törzsbetéte külön nem éri el a Ptk. 3:161. § (1) bekezdésében meghatározott százezer forintot, úgy a Ptk. 3:165. §-ában meghatározott közös tulajdonú üzlet rész létrehozására van lehetőség.

[5] A kérelmező a 38. sorszámú beadványában kifejtette, hogy véleménye szerint a cégbíróság álláspontja nem helytálló. A Ptk. Harmadik könyve a jogi személyek általános szabályai körében fő szabályként a diszpozitivitást rögzíti, a tagok egymás közötti és a jogi személyhez fűződő viszonyuk, valamint a jogi személy szervezetének és működésének szabályozása során az eltérés korlátait a Ptk. 3:4. § (3) bekezdés a)-b) pontja határozza meg. Az eltérés kifejezett tilalma nem függ az adott norma nyelvi megformálásától, stílusértékétől, a parancs vagy tilalom megfogalmazásának erősségétől. Nem mondhatjuk azt, hogy ha valamely magatartási szabályt nyelvi erőteljes parancsként fogalmaz meg a törvény, akkor ez a norma pusztán ezen az alapon eltérést nem engedő szabály. Kifejezett tilalomnak az minősül, amikor a norma az eltérés semmisségét kimondja. Kizárólag azon az alapon, hogy a hivatkozott jogszabályhely kijelentő módot tartalmaz, nem lehet a kógenciára következtetést levonni.

[6] A Ptk. a felek rendelkezése alá csak olyan kérdéseket helyez, amelyek esetén a törvénytől eltérő szabályozás fő szabály szerint nem eredményezheti külső, feltétlen védelmet igénylő

érdekek sérelmét. Ebbe a körbe sorolja a törvény a tagok egymás közötti viszonyait, a tagok és a jogi személy közötti viszonyokat, továbbá a jogi személy belső szervezeti és működési szabályait. A kérelmező álláspontja szerint az egyes tagok törzsbetétei mértékének meghatározása a jogi személy hitelezőinek, munkavállalóinak, vagy a tagok kisebbségének jogát nyilvánvalóan nem sérti, illetve a jogi személyek törvényes működése feletti felügyelet érvényesülését nem akadályozza. Így az a tagok belső, egymás közötti viszonyának tekintendő.

[7] A kérelmező hivatkozott arra, hogy ezt az álláspontot osztja a Kúria, a Fővárosi Ítéltábla, a Győri Ítéltábla, a Debreceni Törvényszék, az Egri Törvényszék, a Nyíregyházi Törvényszék, a Szolnoki Törvényszék, a Balassagyarmati Törvényszék bírái és a jogászi szakma más jogterületén dolgozók részvételével a Debreceni Ítéltáblán 2014. február 4-én tartott szakmai tanácskozás is. A tanácskozás anyaga a Céghírnök XXIV. évfolyam 2., 3., 4. és 5. számaiban jelent meg. A kérelmező álláspontja szerint nincs akadálya annak, hogy az új tag törzsbetétje 50 000 Ft „névértékű” legyen.

[8] A cégbíróság a változásbejegyzési kérelmet a 39. sorszámú végzésével elutasította. A végzés indokolása szerint a cégbíróság nem osztotta a kérelmező 38. sorszámú beadványban előadott álláspontját a következőkre tekintettel. A Ptk. 3:1. § (4) bekezdése értelmében a jogi személy törvényben meghatározott típusban, törvény által nem tiltott tevékenység folytatására és cél elérése érdekében alapítható és működtethető, az e rendelkezésbe ütköző létesítő okirat semmis. A kérelmező által hivatkozott Ptk. 3:4. § (2) bekezdése értelmében a jogi személy tagjai, illetve alapítói az egymás közötti és a jogi személyhez fűződő viszonyuk, valamint a jogi személy szervezetének és működésének szabályozása során a létesítő okiratban a Ptk. 3:4. § (3) bekezdésében foglaltak kivételével eltérhetnek e törvénynek a jogi személyekre vonatkozó szabályaitól. A jogi személy tagjainak, illetve alapítóinak egymás közötti és a jogi személyhez fűződő viszonya nem tartozik a kft. fogalmára vonatkozó rendelkezésbe. A Ptk. 3:161. §-a a törzstőke és a törzsbetét fogalmát és mértékét szabályozza. A Ptk. 3:161. § (1) bekezdése értelmében a törzsbetét a tag vagyoni hozzájárulása. A tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál. Ez a rendelkezés nem tekinthető diszpozitív rendelkezésnek, a korlátolt felelősségű társaság vonatkozásában a törzstőke és a törzsbetét fogalmát és mértékét határozza meg. A fogalom meghatározása nem diszpozitív, e szabálytól eltérni nem lehet. Diszpozitivitást abban engedett a törvényhozó, hogy a tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, és nem vette át a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 114. § (4) bekezdésének azon rendelkezését, hogy a törzsbetétnek forintban kifejezettnek és tízezerrel maradék nélkül oszthatónak kell lennie.

[9] A cégbíróság álláspontja szerint az, hogy az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál, kógens rendelkezés, csakúgy, mint a Ptk. 3:161. § (4) bekezdése, miszerint a törzsbetétek összege a törzstőke, amely nem lehet kevesebb 3 000 000 Ft-nál. Ez a rendelkezés is kógens, egyértelműen a típusra vonatkozó fogalom, nem a társaság szervezetére és működésére vonatkozó diszpozitív szabályok körébe tartozik. Azok a törvényi rendelkezések, amelyek fogalmat határoznak meg, a törvény kógens rendelkezései. A törzsbetét nem a tagok egymás közötti és a jogi személyhez fűződő viszonyára, nem a jogi személy szervezetének és működésének szabályozására, hanem a korlátolt felelősségű társaság típusára jellemző fogalom. A korlátolt felelősségű társaság fogalmához tartozik, hogy törzsbetétnek kell lennie, az százezer forintnál kevesebb nem lehet, és a törzsbetétből a Ptk. 3:164. § (1) bekezdésének értelmében üzletrész keletkezik a társaság nyilvántartásba vételével. Ez hitelezővédelmi szabály is, a tagoknak legalább százezer forint vagyoni hozzájárulást kell teljesíteniük. A korlátolt felelősségű társaság olyan társaság, amelyre a vonatkozó fogalmakat - a Ptk. 3:159. §-át és 3:161. §-át - együttesen kell alkalmazni.

[10] A végzés ellen a kérelmező élt fellebbezéssel. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését változtassa meg és rendelje el a változások bejegyzését. Hivatkozott arra, hogy

a Ptk. 3:1. § (4) bekezdése típuskényiszert fogalmaz meg, azaz a jogi személyeket kizárólag a törvényben meghatározott típusban lehet létrehozni. A Ptk. 3:159. §-a a korlátolt felelősségű társaságot mint jogiszemélytípust olyan gazdasági társaságként definiálja, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben törzsbetétjének szolgáltatására és a társasági szerződésben meghatározott egyéb vagyoni értékű szolgáltatásra terjed ki. A százezer forintos minimum összegű törzsbetét nem kerül szabályozásra a korlátolt felelősségű társaság mint jogiszemélytípus meghatározásánál, így nem helytálló a cégbíróság érvelése, hogy a százezer forintos törzsbetét a korlátolt felelősségű társaság fogalmához tartozik.

[11] A kérelmező álláspontja szerint téves a cégbíróság azon érvelése is, amely szerint a minimum százezer forintos törzsbetét hitelezővédelmi szabály is. A Ptk. 3:4. §-a rendelkezik a jogi személy létrehozásának szabadságáról. Előfordulhatnak olyan megállapodások, amelyek érintik valamely védendő csoport érdekeit, így az eltérés annak ellenére nem megengedhető, hogy a kérdéses ügy eltérést lehetővé tevő tartományba tartozik. Ilyen esetben - mivel az eltérés lehetőségét általánosan mondja ki a jogszabály - az eltérést meg kell tiltani. A tiltás kétféleképpen történhet: vagy egyedileg megjelölve a feltétel nélkül érvényesíteni kívánt normákat, vagy normatív módon meghatározva, milyen esetekben kíván megengedő lenni a jogszabály.

[12] A hitelezők jogainak sérelmét kizárólag az jelentené, ha az összes törzsbetét összegétől, azaz a törzstőke mértékétől lehetne eltérni. A törzstőke legkisebb összegének meghatározása szolgálja a hitelezők jogainak védelmét, azaz a törzsbetét legkisebb mértéke teljesen irreleváns, így semmilyen jogalkotói érdek nem fűződik az eltérést nem engedő szabályozáshoz. A hitelezők helyzetét, követeléseik érvényesítését semmilyen formában nem befolyásolja az egyes tagok törzsbetétjének mértéke, a részvénytársaság hitelezői sem kerülnek azért hátrányosabb helyzetbe, mert például 1 Ft névértékű részvényeket bocsát ki a társaság. A 2014. február 4-én megtartott tanácskozás is osztotta ezt az álláspontot, mivel a Ptk. 3:4. § (3) bekezdés b) pontjában sincs felsorolva olyan személyi kör, amelynek jogát sértené az eltérés, és ezzel indokolható lenne az eltérő szabályozás tilalma. A hitelezők jogait azért nem sérti az „eltérés”, mert a törzstőke minimum összege ebben az esetben is 3 000 000 Ft marad. A kérelmező utalt arra is, hogy ha a jogalkotó a törzsbetét legkisebb mértékét kogens rendelkezésként kívánná szabályozni, arra változatos jogalkotói eszközök állnak rendelkezésére, amelyekkel nem élt.

[13] A fellebbezés nem megalapozott.

[14] A törzsbetét fogalmát és mértékét a Ptk. 3:161. § (1) bekezdése határozza meg: a törzsbetét a tag vagyoni hozzájárulása. A tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek; az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál.

[15] A jogi személyek létrehozásának szabadságáról a Ptk. 3:4. §-a a következőket mondja ki:

(1) a jogi személy létrehozásáról a személyek szerződésben, alapító okiratban vagy alapszabályban (a továbbiakban együtt: létesítő okirat) szabadon rendelkezhetnek, a jogi személy szervezetét és működési szabályait maguk állapíthatják meg;

(2) a jogi személy tagjai, illetve alapítói az egymás közötti és a jogi személyhez fűződő viszonyuk, valamint a jogi személy szervezetének és működésének szabályozása során a létesítő okiratban - a (3) bekezdésben foglaltak kivételével - eltérhetnek e törvénynek a jogi személyekre vonatkozó szabályaitól;

(3) a jogi személy tagjai, illetve alapítói nem térhetnek el az e törvényben foglaltaktól, ha a) az eltérést e törvény tiltja vagy b) az eltérés a jogi személy hitelezőinek, munkavállalóinak vagy a tagok kisebbségének jogait nyilvánvalóan sérti vagy a jogi személyek törvényes működése feletti felügyelet érvényesülését akadályozza.

[16] A Ptk. jogi személy könyvének társasági részét a Gt. előkészítésében résztvevő kodifikációs bizottság tagjaiból álló munkabizottság készítette el. A munkabizottság javaslatát

azonban a kodifikációs szakértői bizottság vezetője és tagjainak többsége nem fogadta el, és alapvetően más felfogásban építette be a társasági jogot a Ptk. Harmadik könyvébe, mint ahogy ezt a munkabizottság javasolta. Az eltérés egyik lényeges eleme volt a jogi személyek szabályozásának fő szabályként „diszpozitív” alapra helyezése, azaz módot adni arra, hogy a tagok, illetve az alapítók a létesítő okiratban nemcsak az egymás közötti, illetve a jogi személyekkel való belső viszonyaikra irányadó rendelkezésektől, hanem a jogi személyre vonatkozó szervezeti és működési szabályoktól is általános jelleggel eltérjenek. Az eltérés mögött alapvetően a jogi személy lényegével kapcsolatos elméleti felfogás különbsége áll. A Gt. megalkotói alapvetően a jogi személy szervezeti jellegéből indultak ki, a jogi személyiség az alapítóktól, tagoktól elkülönült szervezet jogi perszónifikációja.

[17] Ezzel szemben mások az alapítók, illetve a tagok érdekérvényesítéseként fogják fel a jogi személyiséget. A tulajdonosok akkor hoznak létre jogi személyiséget, ha ez üzleti vagy más céljuk érdekének a legjobban megfelel, ezért a lehető legnagyobb teret kell engedni a tulajdonosi autonómiának. Ebből következik, hogy a szerződési autonómia mintájára voltaképp a jogi személy is jogügyleti alapú. Eltérést kell engedni az alapítóknak a Ptk. lényegében mintának, ajánlatnak minősülő szabályaitól, és ebből a szempontból közömbös, hogy így a társasági jogban keverednek a társasági típusok. A „jogügyleti” felfogást megjelenítő Ptk.-javaslat került az Országgyűlés elé. Miután azonban nem volt elég idő a munkabizottság által kidolgozott szöveg átdolgozására, csak kisebb változtatásokat tudtak rajta végrehajtani, a jogiszemély-könyv társasági részének fogalmazása inkább a korábban kidolgozott kötelező jelleghez igazodik, és ez zavart okoz a jogalkalmazásban. Tudniillik a szövegben olyan szavak szerepelnek, mint „kell” vagy „kötelező”. Ám, ami kötelezőnek tűnik az adott paragrafus olvasása kapcsán, az a Ptk. 3:4. §-ában foglalt generálklauzula folytán mégsem kötelező (Sárközi Tamás: A Ptk. jogi személy könyve esetleges felülvizsgálatáról, Gazdaság és jog 2016/7-8., 3-10. oldal.).

[18] A Ptk. szövegezése tehát rendkívül megnehezíti a hagyományos nyelvtani értelmezést. A Ptk. elfogadása óta vita folyik a jogirodalomban és a bírói tanácskozásokon egy-egy Ptk.-szakasz értelmezéséről. A másodfokú bíróság mindezek figyelembevételével vizsgálta a változásbejegyzési kérelem teljesíthetőségét.

[19] A korlátolt felelősségű társaságot a magyar jogba a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságokról szóló 1930. évi V. törvénycikk vezette be. E törvény 17. §-a szerint a társaság törzstőkéjének legalább tízezer pengőt, mindegyik tag törzsbetétjének pedig legalább ezer pengőt kell kitennie. A tagok törzsbetétei különböző nagyságúak lehetnek, de mindegyiknek pengő értékben kifejezett, és százzal maradék nélkül osztható pénzüsszegre kell szólnia.

[20] Lényegében ezt a szabályozást vette át a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (a továbbiakban: 1988-as Gt.) 159. § (1) bekezdése: a tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, az egyes törzsbetétek nagysága azonban nem lehet kevesebb százezer forintnál. A törzsbetétnek forintban kifejezettnek és tízezerrel maradéktalanul oszthatónak kell lennie. Az 1988-as Gt. fő szabályként - a Ptk.-hoz hasonlóan - a törvényi rendelkezésektől általános eltérési lehetőséget engedett, a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény, valamint a bírósági cégnyilvántartásról és a cégek törvényességi felügyeletéről szóló 1989. évi 23. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 1991. évi LXV. törvény 5. §-ával megállapított 20. §-ában kimondta, hogy a tagok a társasági szerződés tartalmát egymás közötti viszonyukra vonatkozóan a jogszabályok keretei között szabadon állapíthatják meg, és e törvénynek a társasági szerződésre vonatkozó rendelkezéseitől eltérhetnek, ha e törvény az eltérést nem tiltja. Az 1988-as Gt. egyértelműen kimondta, hogy a törzsbetétek legkisebb összegére vonatkozó előírástól nem lehet eltérni: „az egyes törzsbetétek nagysága azonban nem lehet kevesebb százezer forintnál”. A törvény 158-160. §-aihoz fűzött indokolás hangsúlyozta, hogy a „tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, a Javaslat kötelező előírást csak az egyes

törzsbetétek legkisebb mértékére nézve tartalmaz. Százezer forintnál kisebb törzsbetéttel korlátozott felelősségű társaságban nem lehet részt venni. A Javaslat e rendelkezés kimondásával a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági vállalkozásban való komolytalan vagy jelképes részvétel lehetőségét zárja ki.” Az 1988-as Gt. 159. § (1) bekezdésének értelmezése soha nem volt vitás.

[21] Az 1988-as Gt. 159. § (1) bekezdéséhez hasonlóan fogalmaz a Ptk. 3:161. § (1) bekezdése: a tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek; az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál. Nem szükséges külön kimondani, hogy e rendelkezéstől nem lehet eltérni, a „nem lehet kevesebb” kifejezés azt jelenti, a törvény megtiltja azt, hogy a tagok az egyes törzsbetétek összegét százezer forintnál alacsonyabb összegben határozzák meg. Ezt az értelmezést támasztja alá az is, hogy a Ptk. 3:161. § (1) bekezdése - a korábbi szabályozástól eltérően - már nem írja elő azt, hogy a törzsbetét forint értékét úgy kell meghatározni, hogy az tízezerrel maradék nélkül osztható legyen. Ez tudatos jogalkotói döntés, az indokolás szerint a „tagok törzsbetéteit meghatározó szabályozásból a törvény elhagyja a tízezer forinttal maradék nélküli oszthatóság követelményét, hiszen ehhez sem a hatályos szabályozás, sem pedig a törvény szerint nem fűződik további következmény, ugyanakkor gondokat okozhat például az üzletrészek felosztása során”. A Ptk. 3:161. § (1) bekezdése ugyanakkor tartalmazza a törzsbetétek legkisebb összegére vonatkozó szabályt, ebből is az következik, hogy ezt a követelményt a jogalkotó továbbra is fenn kívánta tartani.

[22] A jogalkotó tehát élt a rendelkezésére álló jogalkotási eszközökkel, a Ptk. 3:161. § (1) bekezdése maga tiltja meg a törvénytől eltérést a törzsbetétek legkisebb összegének meghatározásánál, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság helyes érdemi döntést tartalmazó végzését - az indokolás fenti módosításával - helybenhagyta. (Pécsi Ítéletábrla Cgf.03-17-000008/2.)

1. Kérem ismertesse a tényállást!
2. Miben ragadható meg a jogeset lényege?
3. Kérem fejtse ki a jogi álláspontját!